

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Φόρμα Επικοινωνίας

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Με τη σύσταση και τη συγκρότηση της Εθνικής Επιτροπής για την Ενέργεια και το Κλίμα, ξεκίνησε πρόσφατα η διαδικασία για την εκπόνηση του εθνικού ενεργειακού σχεδιασμού της χώρας μας σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, έχοντας ως κεντρικό στόχο την υιοθέτηση ενός βιώσιμου εθνικού μοντέλου ενεργειακής ανάπτυξης.

Ειδικότερα, σκοπός του ενεργειακού σχεδιασμού είναι ο προγραμματισμός, η ανάπτυξη και η εφαρμογή μέτρων και πολιτικών, ικανών να συντελέσουν στην επίτευξη τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών ενεργειακών, περιβαλλοντικών και κοινωνικά συσχετιζόμενων στόχων, που θα συνεισφέρουν παράλληλα στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, ενώ και ταυτόχρονα θα ανταποκριθούν στην πρόκληση της μείωσης του κόστους ενέργειας προς τους Έλληνες καταναλωτές.

Σε αυτό το πλαίσιο για την εκπόνηση του Εθνικού Ενεργειακού Σχεδιασμού και της κατάρτισης του σχετικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σας προσκαλεί να καταθέσετε τις προτάσεις σας αναφορικά με τους στόχους, τα μέτρα και τις πολιτικές που θα πρέπει να συσχετιστούν με τα θέματα του εθνικού ενεργειακού σχεδιασμού για την περίοδο μέχρι και το 2030.

Ο στόχος της διαβούλευσης σε αυτή την αρχική περίοδο αποσκοπεί στο να υπάρξει μια πλήρης καταγραφή των προτάσεων αναφορικά με τους στόχους και τα μέτρα που θα έπρεπε να τεθούν και να εφαρμοστούν αντίστοιχα στην Ελληνική επικράτεια στο πλαίσιο του Εθνικού Ενεργειακού Σχεδιασμού.

Οι προτάσεις σας μπορούν να υποβληθούν και ανά θεματική ενότητα και διάσταση του Εθνικού Σχεδίου, (συγκεκριμένα **1. Εκπομπές Αερίων του Θερμοκηπίου, 2. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, 3. Ενεργειακή Απόδοση, 4. Ενεργειακή Ασφάλεια, 5. Αγορά Ενέργειας, 6. Έρευνα, Καινοτομία και Ανταγωνιστικότητα**).

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης οι συμμετέχοντες καλούνται επίσης να καταθέσουν τις προτάσεις τους αναφορικά με τις παραμέτρους που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με την αξιολόγηση των επιπτώσεων από τις προτεινόμενες πολιτικές και μέτρα και πως αυτές οι παράμετροι θα πρέπει να αξιολογηθούν και ιεραρχηθούν.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Συμπληρώστε ανά ενότητα τα σχετικά πεδία και επισυνάψτε αν επιθυμείτε και σχετικά ηλεκτρονικά έγγραφα ή βιβλιογραφικές αναφορές.

A. ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

- Αναφέρατε τους κεντρικούς στόχους που προτείνετε στο πλαίσιο του εθνικού ενεργειακού σχεδιασμού:

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) οφείλει να προωθήσει **την κοινωνικά δίκαιη ενεργειακή μετάβαση** σε μία οικονομία χαμηλών εκπομπών ως το 2030, συμβατή με ένα μονοπάτι (pathway) **πλήρους απανθρακοποίησης (decarbonisation) της οικονομίας ως τα μέσα του αιώνα**.

Το παραπάνω είναι εκ των ων ουκ άνευ προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Συμφωνίας του Παρισιού για το Κλίμα, να μετριάσει η χώρα μας το τεράστιο εν δυνάμει κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό κόστος από την κλιματική αλλαγή και, αντίθετα, να αδράξει τα τεράστια αναπτυξιακά οφέλη από την ενεργειακή μετάβαση και τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας με νέες και καθαρές τεχνολογίες.

Υπενθυμίζεται ότι το οικονομικό κόστος από τη μη δράση (και αύξηση της θερμοκρασίας πάνω από τους +2°C) συνεπάγεται με ένα τεράστιο κόστος για την ελληνική οικονομία. Η σχετική [μελέτη](#) της Τράπεζας της Ελλάδας (2011) εκτίμησε το σωρευτικό κόστος μέχρι το τέλος του αιώνα σε 701 δις €, δηλαδή περισσότερο από δύο φορές το σημερινό δημόσιο χρέος της χώρας το οποίο έχει βυθίσει την οικονομία σε διαρκή ύφεση.

Κατ' επέκταση, το ΕΣΕΚ θα πρέπει να στηρίζεται σε πραγματικά επιστημονικά δεδομένα (science based) και οι προτάσεις / δεσμεύσεις που απορρέουν να δικαιολογούνται απόλυτα από αυτά.

Δυστυχώς η απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα δεν προχωρά με ταχείς ρυθμούς. Επί σειρά ετών η ελληνική πολιτεία με συγκεκριμένα μέτρα και πολιτικές μοιάζει να καθυστερεί επιδεικτικά την απανθρακοποίηση της οικονομίας και την έγκαιρη μετάβαση σε ένα ενεργειακό μέλλον 100% ΑΠΕ, στερώντας σημαντικά περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά οφέλη για τη χώρα.

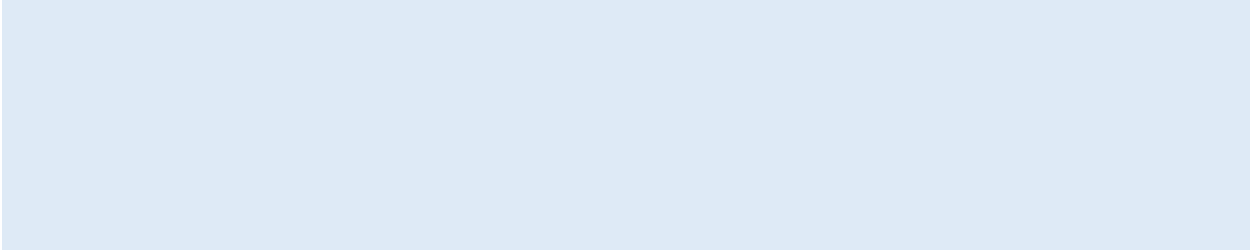
Η κατασκευή και λειτουργία νέας λιγνιτικής μονάδας (Πτολεμαΐδα 5), η προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στη λιγνιτική παραγωγή (πώληση μονάδων ΔΕΗ αντί για οριστική απόσυρσή τους), η κατασκευή και λειτουργία νέου πετρελαϊκού σταθμού (Ρόδος), η επιθετική προώθηση υποδομών σε Φυσικό Αέριο (ΦΑ) και γενικότερα η προώθηση του ΦΑ

στην ηλεκτροπαραγωγή και τη θέρμανση και τέλος, η εντελώς παράλογη προώθηση σχεδίων για εξορύξεις υδρογονανθράκων.

Τα όποια θετικά βήματα, όπως για παράδειγμα το θεσμικό πλαίσιο για τις ενεργειακές κοινότητες και την εικονική αυτοπαραγωγή, δεν αρκούν για να επιταχύνουν την κοινωνικά δίκαιη ενεργειακή μετάβαση. Τα ορυκτά καύσιμα συνεχίζουν να αποτελούν πεδίο προνομιακών επιδοτήσεων από τους καταναλωτές ή τους φορολογούμενους, την ίδια ώρα που προωθούνται παράλογοι αποκλεισμοί στις ΑΠΕ, όπως για παράδειγμα το νέο χωροταξικό σχέδιο για την Κρήτη ή η περίπτωση καθολικής απαγόρευσης ΑΠΕ στις αγροτικές γαίες.

Ως αποτέλεσμα, η ενεργειακή πολιτική της Ελλάδας, ακόμα και αν υλοποιηθούν οι προγραμματιζόμενες επενδύσεις σε ΑΠΕ τα επόμενα χρόνια, συνάδει με το σενάριο αύξησης της πλανητικής θερμοκρασίας στους 3-4 °C, δηλαδή με μη-αναστρέψιμη και ανυπολόγιστη καταστροφή για τη χώρα και τον πλανήτη.

Εν κατακλείδι, απαιτούνται άμεσα δραστικές αλλαγές στον ενεργειακό τομέα οι οποίες προωθούν την ταχύτερη απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και την κοινωνικά δίκαιη μετάβαση **σε ένα μοντέλο 100% ΑΠΕ ως το 2050**, με έμφαση στην αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας και την ενίσχυση της ενεργειακής δημοκρατίας. Κρίσιμος παράγοντας θα είναι τα μέτρα και οι πολιτικές εκείνες που δημιουργούν συνθήκες 'level playing field' για ΑΠΕ και εξοικονόμηση ενέργειας, προωθούν τη μαζική συμμετοχή των πολιτών, των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και των ΟΤΑ και βοηθούν στην **αναδιανομή των υφιστάμενων πόρων** προς όφελος της παραγωγής καθαρής ενέργειας, της εξοικονόμησης και εν γένει του ευρύτερου κοινωνικού συμφέροντος.

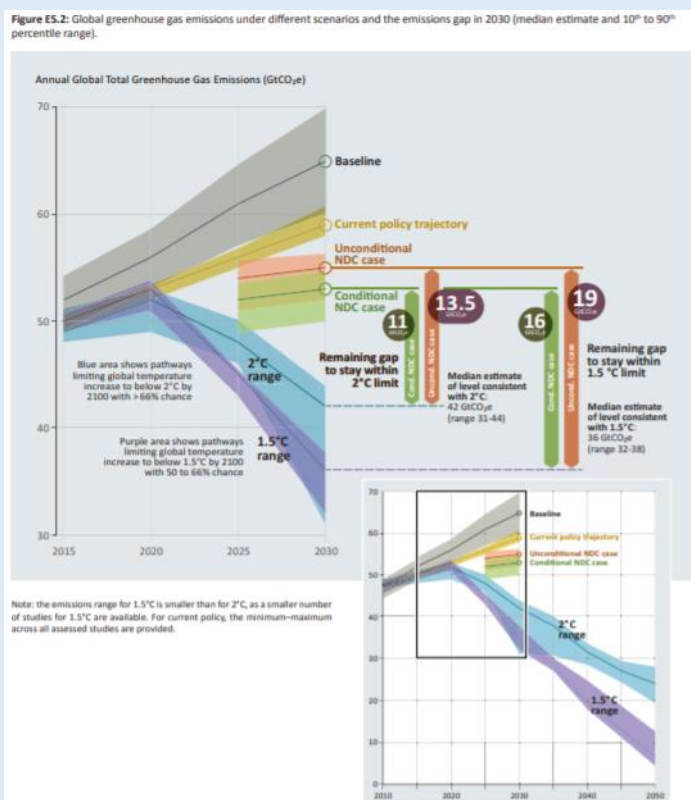
B. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

1^η Θεματική Ενότητα: Εκπομπές Αερίων του Θερμοκηπίου

- Μέτρα και Πολιτικές που θα πρέπει να υιοθετηθούν:

Το Ελληνικό Κοινοβούλιο έχει επικυρώσει με μεγάλη πλειοψηφία τη Συμφωνία του Παρισιού για το Κλίμα, ίσως την τελευταία συλλογική προσπάθεια της ανθρωπότητας να αποτρέψει τις ανεξέλεγκτες κλιματικές αλλαγές. Υπενθυμίζεται ότι στόχος της Συμφωνίας είναι η συγκράτηση της πλανητικής θερμοκρασίας αρκετά χαμηλότερα από τους +2°C, και αν είναι εφικτό, στον 1,5°C.

Κατά τη σύναψη της Συμφωνίας του Παρισιού, η Διακυβερνητική Επιτροπή για τις Κλιματικές Αλλαγές κλήθηκε να προετοιμάσει μία ειδική έκθεση για τον 1,5 βαθμό (UN Special Report on 1,5°C) η οποία αναμένεται να δημοσιευθεί τον Οκτώβριο του 2018. Είναι κάτι παραπάνω από βέβαιο ότι η έκθεση θα καταλήγει στο εξής συμπέρασμα: όλα τα σενάρια που δίνουν σοβαρές πιθανότητες συγκράτησης της πλανητικής θερμοκρασίας στον 1,5°C προϋποθέτουν εκμηδενισμό των συνολικών ανθρωπογενών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (ΑτΘ) λίγο μετά τα μέσα του αιώνα και, ιδιαίτερα, **τερματισμό της χρήσης ορυκτών καυσίμων περίπου το 2050**, όπως άλλωστε ήδη γνωρίζουμε από προηγούμενες μελέτες του ΟΗΕ, για παράδειγμα:

Πηγή: [UNEP Emissions Gap Report 2017](#)

Limiting warming in 2100 (allowing for overshoot)					
1.5°C (>50% in 2100)	Pathways limiting warming to below 1.5°C by 2100 with >50% chance Limited action until 2020 and least-cost mitigation afterwards				
Number of available scenarios: 6; Number of contributing modelling frameworks: 2					
Year of global annual emissions becoming net zero† for: Kyoto-GHG: (2060-2080); total CO ₂ (including LULUCF): (2045-2050); CO ₂ from energy and industry: (2045-2055)					
Annual emissions of global total greenhouse gases [GtCO ₂ e/yr]					
Year	2020	2025	2030	2050	2100
median*	56	47	39	8	-5
range and spread**	53(-)/56	46(-)/48	37(-)/40	4(-)/14	-5(-)/-3

Πηγή: [UNEP Emissions Gap Report 2015](#)

Με δεδομένο ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε μία ιδιαίτερα ευαίσθητη στην αλλαγή του κλίματος γεωγραφική περιοχή και ότι όλες οι σχετικές μελέτες εκτιμούν εφιαλτικές συνέπειες για το περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία σε περίπτωση ανόδου της θερμοκρασίας στους +2°C, **οποιοσδήποτε ενεργειακός σχεδιασμός οφείλει να θέτει την οικονομία της χώρας σε μονοπάτι οριστικής απεξάρτησης από όλα τα ορυκτά καύσιμα το αργότερο ως το 2050, αν όχι νωρίτερα.**

Ιδιαίτερα για την ηλεκτροπαραγωγή, το παραπάνω μεταφράζεται σε έναν τομέα ηλεκτροπαραγωγής μηδενικών εκπομπών τη δεκαετία του 2030.

• **Άλλες προτάσεις / συνδυαστικές με τις υπόλοιπες θεματικές ενότητες και επιμέρους στόχοι**

- Ακύρωση της κατασκευής της Πτολεμαΐδας 5 (στο πλαίσιο μίας ενεργειακής μετάβασης σε 100% καθαρή ενέργεια στην ηλεκτροπαραγωγή ως το 2030-35 και σε όλη την οικονομία ως το 2050).
- Ακύρωση της πώλησης των λιγνιτικών μονάδων της ΔΕΗ σε ιδιώτες και προώθηση της γρήγορης και οριστικής απεξάρτησης από το λιγνίτη ως μέτρο απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας (για τον ίδιο λόγο ως άνω)
- Ακύρωση των σχεδίων για εξόρυξη υδρογονανθράκων (για τον ίδιο λόγο ως άνω)
- Πέρα από συγκεκριμένα μέτρα και πολιτικές που αφορούν το υπουργείο ενέργειας και τον ενεργειακό τομέα εν γένει, απαιτείται κεντρικός συντονισμός με την ενεργό συμμετοχή και άλλων υπουργείων, δεδομένου ότι η κλιματική πολιτική και ιδιαίτερα ο μετριασμός και η προσαρμογή στην κλιματικές επιπτώσεις αφορούν το σύνολο της οικονομίας, συγκεκριμένα, απαιτείται κατ' ελάχιστον:
 - Διυπουργική στρατηγική συμφωνία για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από άλλους δυναμικούς τομείς της οικονομίας, ιδιαίτερα τον αγροτικό τομέα (στρατηγική αναδιάρθρωσης του τομέα με στόχο τη βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη, τη μείωση των εκπομπών ΑτΘ και την

πλήρη εκμετάλλευση του δυναμικού ΑΠΕ του τομέα, όπως βιομάζα και βιοαέριο), την αλιεία (ολοκληρωμένη στρατηγική για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας ιδιαίτερα από τις επιπτώσεις της υπεραλίευσης) και την ναυτιλία (φιλόδοξη συμμετοχή στην εθνική προσπάθεια μείωσης των εκπομπών ΑτΘ).

- ο Παροχή κινήτρων / αντικινήτρων (συμπεριλαμβανομένης και της ενημέρωσης) τα οποία συνδράμουν στην αλλαγή των καταναλωτικών συνηθειών των πολιτών (π.χ. λιγότερο κρέας στη διατροφή, λιγότερο πλαστικό, έμφαση στην εξοικονόμηση πόρων κα), συνάδουν με τους 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ και συνεισφέρουν στην επίτευξη των κλιματικών στόχων της χώρας.

2^η Θεματική Ενότητα: **Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας**

- **Μέτρα και Πολιτικές που θα πρέπει να υιοθετηθούν:**

Λαμβάνοντας υπόψη τις υπάρχουσες μελέτες, καθώς και τη μεγιστοποίηση του αναπτυξιακού οφέλους για την ελληνική οικονομία και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, η Greenpeace ζητά να τεθεί **στόχος διείσδυσης ΑΠΕ τουλάχιστον κατά 45% στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση στο σύνολο της οικονομίας ως το 2030 και 40% στην ενεργειακή απόδοση.**

Αυτό πρακτικά σημαίνει **συμμετοχή ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση του τομέα ηλεκτροπαραγωγής τουλάχιστον κατά 80%.**

Προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος, απαιτείται σταδιακή **αναδιανομή των υφιστάμενων οικονομικών πόρων από επενδύσεις και επιδοτήσεις σε ορυκτά καύσιμα προς επενδύσεις ΑΠΕ, εξοικονόμησης ενέργειας και εκσυγχρονισμού των δικτύων.**

Σημειώνεται, ότι η επερχόμενη μελέτη της **Γενικής Διεύθυνσης για την Ενέργεια (DG Ener)** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – το κείμενο της οποίας έχει ήδη διαρρεύσει στον Τύπο και βρίσκεται και στη διάθεση της Greenpeace – κατέδειξε το αυτονόητο: όχι μόνο είναι απολύτως εφικτός ο στόχος 45% ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση και 40% στην ενεργειακή απόδοση, αλλά επιπλέον μεγιστοποιεί τα αναπτυξιακά οφέλη.

Υπενθυμίζεται επίσης ότι ο ευρωπαϊκός στόχος διείσδυσης των ΑΠΕ κατά 27% είναι ήδη ξεπερασμένος από την πραγματικότητα, ενώ η αύξηση του στόχου σε 35% όπως ζήτησε το Ευρωκοινοβούλιο – αν και σημαντικά πιο φιλόδοξος – δεν αρκεί για να ικανοποιήσει τις επενδυτικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται σε ΑΠΕ, εξοικονόμηση και αποθήκευση,

λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις και τη δραστική μείωση του κόστους παραγωγής από καθαρές πηγές.

Ιδιαίτερα για μια χώρα σαν την **Ελλάδα**, με πλούσιο ανανεώσιμο δυναμικό και πολύ μεγάλο περιθώριο βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, η κατ' ελάχιστο επίτευξη του στόχου 45% σε ΑΠΕ και 40% σε εξοικονόμηση ενέργειας θα πρέπει να αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα.

Πρωτίστως απαιτείται μία σειρά λογικών μέτρων και πολιτικών τα οποία απεγκλωβίζουν τη χώρα από τη μέγγενη των ορυκτών καυσίμων και απελευθερώνουν το πραγματικό αναπτυξιακό δυναμικό της. Συγκεκριμένα, απαιτείται μεταξύ άλλων:

- Ακύρωση της κατασκευής της Πτολεμαΐδας 5. Η λειτουργία της εν λόγω μονάδας αφενός θα ακυρώσει στην πράξη κάθε κλιματική δέσμευση της χώρας αφετέρου θα στοιχίσει δισεκατομμύρια ευρώ στον ελληνικό λαό. Συγκεκριμένα, [μελέτη της Greenpeace \(2015\)](#) εκτίμησε ότι αν η ΔΕΗ επένδυε σε ηλιακά πάρκα αντί της Πτολεμαΐδας 5, το οικονομικό όφελος για τη Δημόσια Επιχείρηση (από το χαμηλότερο κόστος παραγωγής) θα άγγιζε τα 3 δις € σε ορίζοντα 25ετίας.
- Ακύρωση της πώλησης των λιγνιτικών μονάδων της ΔΕΗ σε ιδιώτες και υιοθέτηση προγράμματος γρήγορης και οριστικής απεξάρτησης από το λιγνίτη ως το 2030 (μεταξύ άλλων και ως μέτρο απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας) σε συνδυασμό με μέτρα στήριξης των τοπικών κοινωνιών (βλέπε ενότητα Γ).
- Σταδιακή κατάργηση των άμεσων και έμμεσων επιδοτήσεων στα ορυκτά καύσιμα σε ηλεκτροπαραγωγή και θέρμανση.
- Αντικατάσταση των προγραμμάτων αντιμετώπισης της ενεργειακής φτώχειας που στηρίζονται στις επιδοτήσεις κατανάλωσης συμβατικής ενέργειας (π.χ. ΚΟΤ, επίδομα θέρμανσης) με ηλιακή κοινωνική πολιτική και επιδοτήσεις για παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στα κτίρια των πολιτών.
- Μείωση του κόστους σύνδεσης για αυτοπαραγωγούς με απλό ή εικονικό συμψηφισμό και απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής ΕΤΜΕΑΡ και ΥΚΩ. Τα μέτρα αυτά μπορούν να μειώσουν την περίοδο απόσβεσης της επένδυσης ενός μικρού οικιακού συστήματος για απλό συμψηφισμό από 10 χρόνια που είναι σήμερα σε περίπου 7,5 χρόνια).
- Διατήρηση της σημερινής φιλοσοφίας η οποία επιβάλλει στους προμηθευτές να επιστρέφουν το οικονομικό όφελος των ΑΠΕ σε αυτούς που δικαιωματικά ανήκει, δηλαδή σε καταναλωτές/ΛΑΓΗΕ
- Διασύνδεση όλων των ΜΔΝ ως το 2025.
- Ενίσχυση των διασυνοριακών ηλεκτρικών διασυνδέσεων.

- Επιθετική προώθηση της αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας αγοράς αποθήκευσης στο πλαίσιο ενός έξυπνου και ευέλικτου συστήματος ελέγχου της ζήτησης (demand management).
- Άρση αναίτιων περιορισμών στην εγκατάσταση ΑΠΕ από αστικές και αγροτικές ζώνες, περιοχές Natura, ρυθμιστικά σχέδια κα., καθώς και μηχανισμοί διασφάλισης ότι ο χωροταξικός σχεδιασμός δεν θα υπονομεύσει την εύλογη ανάπτυξη των ΑΠΕ και την επίτευξη των εθνικών και κλιματικών στόχων της χώρας.
- Βελτίωση και απλοποίηση της αδειοδοτικής διαδικασίας με έμφαση στις διαδικασίες που αφορούν την αγαστή συνεργασία των δασικών και αρχαιολογικών υπηρεσιών.
- Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για τα υπεράκτια αιολικά πάρκα
- Έμφαση στην εξοικονόμηση ενέργειας και έμπρακτη στήριξή της με μέτρα, πολιτικές και διαθέσιμους πόρους υπέρ ενός φιλόδοξου στόχου ενεργειακής αναβάθμισης 1 εκατ. κτιρίων ως το 2030 (βλ. 3^η Θεματική Ενότητα: Ενεργειακή Απόδοση).
- Προγράμματα εκπαίδευσης των στελεχών του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα (υπουργεία, υπηρεσίες, ΟΤΑ, δικαστικό σώμα) για την ανάγκη της γρήγορης και έγκαιρης ενεργειακής μετάβασης και την στρατηγική προτεραιότητα στην επίτευξη των κλιματικών στόχων της χώρας.

- Άλλες προτάσεις / συνδυαστικές με τις υπόλοιπες θεματικές ενότητες και επιμέρους στόχοι

- Διυπουργική συμφωνία για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών μεταφοράς, την ανάπτυξη ΜΜΜ με στόχο την μείωση των οχηματοχιλιομέτρων και την γρήγορη και ομαλή διείδυση της ηλεκτροκίνησης

3^η Θεματική Ενότητα: Ενεργειακή Απόδοση

- Μέτρα και Πολιτικές που θα πρέπει να υιοθετηθούν:

Τα τελευταία 20 χρόνια, όλες ανεξαιρέτως οι ελληνικές κυβερνήσεις αρνούνται πεισματικά να ανάγουν την εξοικονόμηση ενέργειας σε βασική προτεραιότητα και κεντρικό αναπτυξιακό πυλώνα της οικονομίας. Συνήθως προτιμάται ένα ενεργειακό μοντέλο, στο οποίο προωθούνται νέοι σταθμοί παραγωγής ενέργειας για την κάλυψη της ζήτησης και την ενεργειακή ασφάλεια, παρά τα αναγκαία μέτρα περιορισμού της σπατάλης και ενεργειακής ενίσχυσης του κτιριακού αποθέματος.

Ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι [η κρίση με την τροφοδοσία ηλεκτρικού ρεύματος τον περυσινό χειμώνα](#) κατά τη διάρκεια των έντονων καιρικών φαινομένων, η οποία αντιμετωπίστηκε ως πρόβλημα επάρκειας ισχύος, αντί για αυτό που πραγματικά ήταν: πρόβλημα σπατάλης ενέργειας του ελληνικού κτιριακού τομέα.

Υπενθυμίζεται ότι στη χώρα μας 7 στις 10 κτίρια, ήτοι περίπου 4.600.000 κατοικίες, διαθέτουν ανεπαρκή ή καθόλου θερμομόνωση και απαρχαιωμένο Η/Μ εξοπλισμό. Υπενθυμίζεται, επίσης, ότι η οικονομική κρίση έχει στρέψει εκατοντάδες χιλιάδες νοικοκυριά στη χρήση ενεργοβόρων ηλεκτρικών σωμάτων για θέρμανση (αντί των παραδοσιακών κεντρικών συστημάτων θέρμανσης) καθώς και στη χρήση των τζακιών (πρόβλημα αιθαλομίχλης).

Συνεπώς απαιτείται **η ανάδειξη της εξοικονόμησης ενέργειας σε κεντρική αναπτυξιακή επιλογή, στρατηγικής σημασίας, για τη χώρα**. Προς αυτή την κατεύθυνση, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η πολιτική βούληση για τολμηρά και φιλόδοξα προγράμματα τα οποία στοχεύουν στην αναδιανομή υφιστάμενων πόρων προς όφελος της κοινωνίας και όχι λίγων ενεργειακών εταιριών.

Επιπλέον, οι πολιτικές για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας θα πρέπει να απομακρυνθούν από πολύπλοκα, γραφειοκρατικά και περιορισμένης αποτελεσματικότητας προγράμματα επιδότησης κεφαλαίου. Αντίθετα, απαιτείται αξιοποίηση **όλων των διαθέσιμων πόρων** που διαθέτει η ελληνική οικονομία, κάποιιοι από τους οποίους σήμερα άμεσα ή έμμεσα στηρίζουν τα ορυκτά καύσιμα, με σκοπό να στηριχθεί ένα **πραγματικά φιλόδοξο πρόγραμμα εξοικονόμησης ενέργειας** το οποίο μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα της ελληνικής οικονομίας και να αναβιώσει τον κατασκευαστικό κλάδο.

Εξίσου σημαντικά, οι πολιτικές προώθησης της εξοικονόμησης ενέργειας θα πρέπει να έχουν βάθος χρόνου και να δημιουργούν **σταθερές επενδυτικές συνθήκες στην αγορά**, δηλαδή, να αποφεύγονται προγράμματα με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης τα οποία δημιουργούν συνθήκες απότομης αναθέρμανσης/παγώματος της αγοράς με αρνητικές, εν τέλει, συνέπειες για τον κατασκευαστικό κλάδο.

Το φθινόπωρο του 2015 η Greenpeace παρουσίασε ένα φιλόδοξο και απολύτως ρεαλιστικό [δεκαετές πρόγραμμα εξοικονόμησης ενέργειας σε 1 εκατομμύριο κτίρια](#), μεταξύ των οποίων δωρεάν ηλιακό ρεύμα σε 300.000 νοικοκυριά. Η πρόταση ανέλυσε τους (τότε)

διαθέσιμους οικονομικούς πόρους και τα σχετικά οικονομικά εργαλεία και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι απολύτως εφικτή η χρηματοδότηση ενός τέτοιου πραγματικά φιλόδοξου εγχειρήματος.

Σύμφωνα με την ανάλυση της Greenpeace, τα οφέλη από την υλοποίηση του δεκαετούς προγράμματος είναι τα εξής:

- *Ετήσια εξοικονόμηση περίπου 1000€ ανά νοικοκυριό από την ενεργειακή αναβάθμιση 700.000 κτιρίων*
- *Κάλυψη έως και 70% των ενεργειακών αναγκών για 300.000 φτωχά νοικοκυριά κάθε έτος χάρη στη δωρεάν εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων*
- *Συνολική εξοικονόμηση 5.7 – 6 δις € σε βάθος δεκαετίας για νοικοκυριά και επιχειρήσεις*
- *Δημιουργία κατά μέσο όρο 30.000 – 35.000 θέσεων εργασίας ετησίως (2016-2025)*
- *Μείωση των ετήσιων εκπομπών CO₂ της χώρας έως και κατά 10%*

Κάτι παρόμοιο είναι το ζητούμενο και σήμερα: **ένα φιλόδοξο πρόγραμμα το οποίο να αξιοποιεί όλους τους διαθέσιμους υφιστάμενους πόρους και να αναβαθμίζει ενεργειακά τουλάχιστον 1 εκατ. κτίρια ως το 2030.**

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τον ν. 4122/2013, από 1^η Ιανουαρίου 2021 **όλα τα νέα κτίρια θα πρέπει να είναι σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης (ΣΜΕΚ)**. Συνεπώς θα πρέπει άμεσα να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα (π.χ. προσδιορισμός μεθοδολογίας κτιρίων ΣΜΕΚ και επικαιροποίηση ΚΕΝΑΚ, ενσωμάτωση προτύπων ΣΜΕΚ σε οικονομικά κίνητρα, ενημέρωση αρμόδιων πολεοδομικών και άλλων αρχών, επανεκπαίδευση ενεργειακών επιθεωρητών κα) που θα καταστήσουν εφικτή και με ομαλό τρόπο τη μετάβαση στη νέα εποχή για την αγορά και τον κατασκευαστικό κλάδο. Υπενθυμίζεται επίσης ότι **ειδικά για τα δημόσια κτίρια η υποχρέωση ΣΜΕΚ θα ισχύσει από 1^η Ιανουαρίου 2019.**

Τα κτίρια ΣΜΕΚ αποτελούν την καλύτερη ευκαιρία προκειμένου να ξεκινήσει η (ήδη καθυστερημένη) συζήτηση για την αναγκαία μετάβαση από το Φυσικό Αέριο (ΦΑ) για την παροχή θερμότητας στα νέα κτίρια ή στα κτίρια που αναβαθμίζονται ενεργειακά, σε νέες και καθαρές πηγές ενέργειας και στην υιοθέτηση των αρχών του παθητικού κτιρίου. Ο περιορισμός και **η σταδιακή κατάργηση της χρήσης ΦΑ στα κτίρια τις επόμενες τρεις δεκαετίες είναι μονόδρομος** εφόσον η Ελλάδα στοχεύει να τηρήσει τις κλιματικές δεσμεύσεις της, να ενισχύσει την ενεργειακή της ασφάλεια και ανεξαρτησία και να στοχεύσει σε μία σύγχρονη, ανταγωνιστική και 100% καθαρή οικονομία ως το 2050.

- Άλλες προτάσεις / συνδυαστικές με τις υπόλοιπες θεματικές ενότητες και επιμέρους στόχοι

4^η Θεματική Ενότητα: Ενεργειακή Ασφάλεια

- **Μέτρα και Πολιτικές που θα πρέπει να υιοθετηθούν:**

Η ενεργειακή ασφάλεια της χώρας είναι ταυτόσημη με την πλήρη απεξάρτηση της οικονομίας από τα ορυκτά καύσιμα. Υπό αυτό το πρίσμα, η καλύτερη διασφάλιση της ενεργειακής ασφάλειας της χώρας είναι η έγκαιρη μετάβαση σε μία οικονομία με 100% καθαρή ενέργεια και η παράλληλη ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού τομέα.

Υπενθυμίζεται ότι εν καιρώ κρίσης και λήψης σκληρών μέτρων λιτότητας, η χώρα μας **δαπανά κάθε χρόνο σε εισαγωγές καυσίμων περίπου 10 δις € ετησίως**. Το ποσό αυτό έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της πτώσης της τιμής του πετρελαίου διεθνώς. Το 2012, εν μέσω της χειρότερης περιόδου της οικονομικής ύφεσης, το ποσό αυτό ανήλθε στα 17,6 δις €.

Συνεπώς, άμεση προτεραιότητα θα πρέπει να είναι:

- Η διασύνδεση όλων των ΜΔΝ και η οριστική απεξάρτηση από το πετρέλαιο το αργότερο ως το 2025
- Εκπόνηση φιλόδοξου εθνικού προγράμματος εξοικονόμησης ενέργειας στον κτιριακό τομέα το οποίο θα μειώσει περαιτέρω τις ενεργειακές εισαγωγές
- Ο περιορισμός της χρήσης ΦΑ σε ηλεκτροπαραγωγή και θέρμανση

Ειδικά για το ΦΑ, θα πρέπει να τονιστεί ότι η περαιτέρω επέκταση της εγκατεστημένης ισχύος σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με καύσιμο ΦΑ δεν είναι ούτε ευκαία ούτε απαραίτητη, δεδομένης της αναμενόμενης ταχείας διείσδυσης της αποθήκευσης, μέσω της οποίας μπορεί να υπάρξει σταθερότητα δικτύων και ασφάλεια εφοδιασμού με μικρότερο μάλιστα κόστος για τους καταναλωτές και μεγαλύτερο όφελος για το περιβάλλον.

Προτεραιότητα συνεπώς έχει η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός δικτύων προκειμένου να υποστηρίξουν με ασφάλεια ένα σύστημα από 100% εγχώριους και ανανεώσιμους ενεργειακούς πόρους.

Σημειώνεται ότι η εξελισσόμενη ενεργειακή μετάβαση της Ευρώπης και η σταδιακή απόσυρση των ανθρακικών και πυρηνικών σταθμών παρουσιάζει σημαντικές ευκαιρίες για τις χώρες οι οποίες εκμεταλλεύονται το τεράστιο ανανεώσιμο δυναμικό τους και μπορούν να πωλούν διασυνοριακά φθηνή ενέργεια στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.

- **Άλλες προτάσεις / συνδυαστικές με τις υπόλοιπες θεματικές ενότητες και επιμέρους στόχοι**

Συμπληρώστε ανά πεδίο τις προτάσεις σας (ελεύθερο κείμενο)

5^η Θεματική Ενότητα: Αγορά Ενέργειας

- **Μέτρα και Πολιτικές που θα πρέπει να υιοθετηθούν:**

Συμπληρώνετε ανά πεδίο τις προτάσεις σας (ελεύθερο κείμενο)

- **Άλλες προτάσεις / συνδυαστικές με τις υπόλοιπες θεματικές ενότητες και επιμέρους στόχοι**

Συμπληρώνετε ανά πεδίο τις προτάσεις σας (ελεύθερο κείμενο)

6^η Θεματική Ενότητα: Έρευνα, Καινοτομία και Ανταγωνιστικότητα

- **Μέτρα και Πολιτικές που θα πρέπει να υιοθετηθούν:**

Συμπληρώνετε ανά πεδίο τις προτάσεις σας (ελεύθερο κείμενο)

- **Άλλες προτάσεις / συνδυαστικές με τις υπόλοιπες θεματικές ενότητες και επιμέρους στόχοι**

Συμπληρώνετε ανά πεδίο τις προτάσεις σας (ελεύθερο κείμενο)

Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΜΕΤΡΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΧΩΝ

- Αναφέρετε τις παραμέτρους που θεωρείτε κρίσιμες αναφορικά με την αξιολόγηση επιπτώσεων των προτεινόμενων μέτρων, πολιτικών και στόχων:

A. Κοινωνικά δίκαιη ενεργειακή μετάβαση και λιγνιτικές περιοχές

Είναι γνωστό ότι οι λιγνιτικές περιοχές της Ελλάδας υποφέρουν από πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας και οικονομική στασιμότητα, παρά το γεγονός ότι βρίσκονται ανάμεσα στις περιοχές με τα υψηλότερα εισοδήματα της χώρας. Είναι επίσης γνωστό ότι η Δυτική Μακεδονία είχε τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα ακόμα και πριν την οικονομική κρίση. Συνεπώς, η «μονοκαλλιέργεια λιγνίτη» ως οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή – εκτός από πρωτοφανή περιβαλλοντική υποβάθμιση και επιβάρυνση της δημόσιας υγείας – έχει προκαλέσει μεγάλη ανισότητα και ουσιαστικά έχει «διχοτομήσει» τοπική κοινωνία: σε όσους άμεσα ή έμμεσα εξαρτώνται οικονομικά από τη Δημόσια Επιχείρηση και σε όλους τους άλλους.

Η ενεργειακή μετάβαση θα πρέπει να αποτελέσει μία ευκαιρία για να στραφεί η τοπική κοινωνία σε ένα βιώσιμο και κοινωνικά δίκαιότερο μοντέλο ανάπτυξης. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να στηριχθεί σε δύο άξονες:

Στροφή της ΔΕΗ σε νέες και καθαρές τεχνολογίες (ΑΠΕ, υπηρεσίες εξοικονόμησης ενέργειας κ) και επανεκπαίδευση του προσωπικού της ΔΕΗ σε νέες ειδικότητες.

Μακροπρόθεσμο πρόγραμμα βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης των λιγνιτικών περιοχών το οποίο να στηρίζει διαφοροποιημένες δραστηριότητες σε όλους τους οικονομικούς τομείς.

Η κεντρική διοίκηση οφείλει να διαβουλευθεί με την τοπική κοινωνία και να στηρίξει το μακροπρόθεσμο πρόγραμμα με δημόσιους πόρους και κίνητρα για νέες επενδύσεις σε βιώσιμους οικονομικούς τομείς. Η Δημόσια Επιχείρηση από την πλευρά της οφείλει να προχωρήσει άμεσα σε αλλαγή του επιχειρηματικού της μοντέλου, να ορίσει χρονοδιάγραμμα εγκατάλειψης των ορυκτών καυσίμων και να αξιοποιήσει κάθε διαθέσιμο πόρο – ιδία κεφάλαια, δημόσια ή ευρωπαϊκά – προκειμένου να μετεκπαιδεύσει το προσωπικό της και να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας και ευκαιρίες στις τοπικές περιοχές.

B. Κοινωνικά δίκαιη ενεργειακή μετάβαση και αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας

Η ενεργειακή μετάβαση προς μία οικονομία χωρίς ορυκτά καύσιμα έχει ξεκινήσει και είναι μη αναστρέψιμη, τόσο για περιβαλλοντικούς, όσο και για οικονομικούς λόγους. Η ενεργειακή δημοκρατία διασφαλίζει ότι η ενεργειακή μετάβαση θα γίνει με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης και με την κοινωνία σε ενεργό και όχι παθητικό ρόλο.

Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα σε όσους αδυνατούν για οικονομικούς ή άλλους σοβαρούς λόγους να έχουν ενεργό ρόλο σε αυτή τη μετάβαση.

Ειδικά στην Ελλάδα όπου η ενεργειακή φτώχεια μαστίζει την ελληνική κοινωνία, η κοινωνική πολιτική θα πρέπει ακριβώς να στοχεύει και στα δύο:

- Αποτελεσματική αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας
- Κοινωνικά δίκαιη ενεργειακή μετάβαση (socially fair energy transition)

Η Greenpeace θεωρεί ότι η κοινωνική πολιτική θα πρέπει να απομακρυνθεί το συντομότερο δυνατόν από τη λογική των επιδοτήσεων κατανάλωσης, για 3 λόγους:

1. Οι επιδοτήσεις δεν βοηθούν τα νοικοκυριά να βγουν οριστικά από την ενεργειακή φτώχεια: τα νοικοκυριά παραμένουν σε καθεστώς εξάρτησης από τη βοήθεια.
2. Απαιτούνται συνεχώς πόροι από τους υπόλοιπους καταναλωτές ή φορολογούμενους για την στήριξη των ίδιων ευπαθών ομάδων.
3. Αυτοί οι πόροι καταλήγουν να επιδοτούν την παραγωγή ενέργειας από ορυκτά καύσιμα.

Αντίθετα, η κοινωνική πολιτική θα πρέπει να αξιοποιήσει τους πόρους για την αποτελεσματική στήριξη των νοικοκυριών με τον πλέον αποδοτικό τρόπο. Παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε ευάλωτα νοικοκυριά και ηλιακή κοινωνική πολιτική μπορούν να αποτελέσουν πολύ πιο αποτελεσματικά εργαλεία για την αντιμετώπιση, ενδεχομένως και την εξάλειψη, της ενεργειακής φτώχειας. Παράλληλα, βοηθούν τα ευάλωτα νοικοκυριά να έχουν πρόσβαση στους εγχώριους, καθαρούς και ανεξάντλητους πόρους της χώρας προκειμένου να γίνουν και τα ίδια μέρος της ενεργειακής μετάβασης.

Ένα άλλο σημαντικό όφελος μίας τέτοιας προσέγγισης είναι ότι τα νοικοκυριά αυτά θα μπορούν πλέον να μπου σε ένα καθεστώς βιώσιμης αποπληρωμής των οφειλών τους προς τη ΔΕΗ. Σημειώνεται, σύμφωνα με τις ίδιες τις πληροφορίες της Δημόσιας Επιχείρησης, ότι σήμερα 340.000 νοικοκυριά – τα οποία μάλιστα ήδη υπάγονται στο Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο – αδυνατούν να αποπληρώσουν τις οφειλές τους.

Για την ηλιακή κοινωνική πολιτική, η Greenpeace έχει ήδη καταθέσει πρόταση για δεκαετές πρόγραμμα στήριξης 300.000 νοικοκυριών. Η ενίσχυση μπορεί να έχει τη μορφή εγκατάστασης φωτοβολταϊκών ισχύος 2kW ανά νοικοκυριό (καλύπτει περίπου το 70% της κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος, με ετήσιο οικονομικό όφελος περίπου 315 € ετησίως) ή συμμετοχή με 2kW ισχύ σε φωτοβολταϊκό πάρκο ενεργειακής κοινότητας (καλύπτει περίπου το 80% της κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος, με ετήσιο οικονομικό όφελος περίπου 275 €).

Το μεσοσταθμικό ετήσιο κόστος του δεκαετούς προγράμματος έχει εκτιμηθεί από την Greenpeace σε 40-45 εκατ. €, ένα εύλογο ποσό το οποίο μπορεί να χρηματοδοτηθεί από διαφορετικές πηγές.

• **Ιεραρχείστε τις παραμέτρους για την αξιολόγηση των επιπτώσεων:**

Συμπληρώνετε ανά πεδίο τις προτάσεις σας (ελεύθερο κείμενο)

|| Πληροφορίες

Αναφέρετε άλλες πληροφορίες, παραπομπές ή μελέτες χρήσιμες για τον εθνικό ενεργειακό σχεδιασμό:

Είδος Πληροφορίας	Περιγραφή

|| Στοιχεία επικοινωνίας

Παρακαλώ συμπληρώστε τα ακόλουθα στοιχεία επικοινωνίας

Επωνυμία*	GREENPEACE Ελλάδας	
Όνομα εκπροσώπου επικοινωνίας*	Τάκης Γρηγορίου	
email επικοινωνίας*	takis.grigoriou@greenpeace.org	
Κατηγορία συμμετέχοντα (επιλέξτε ένα από τα ακόλουθα)*	☐ Φυσικό πρόσωπο	☐ Δημόσιος Φορέας
	☐ Φορέας αποκεντρωμένης διοίκησης	☐ Επιχείρηση
	☐ Επαγγελματική Ένωση	☒ Μη κερδοσκοπικός οργανισμός
	☐ Ερευνητικό/Ακαδημαϊκό Ίδρυμα	☐ Άλλο

Σημείωση : Τα πεδία με * πρέπει να συμπληρωθούν υποχρεωτικά